

Формування суспільної активності майбутнього вчителя

О. Ф. ЯВОНЕНКО,

ректор Тернопільського педагогічного
інституту, професор

Включившись у соціалістичне змагання на честь 60-річчя Великого Жовтня, колектив Тернопільського педагогічного інституту активно працює над удосконаленням форм і методів навчально-виховного процесу, піднесенням якості наукової роботи, перетворенням в глибокі переконання ідей радянського патріотизму, соціалістичного інтернаціоналізму, виховання в майбутнього учителя почуття гордості за нашу Радянську Вітчизну і рідну Комуністичну партію.

Навчально-виховній роботі ми намагаємось надати комплексного характеру — ідейно та організаційно поєднати всі її напрямки, види і форми: академічні заняття, наукові гуртки, лекторії, педагогічну, суспільно-політичну практику, культурно-масові, спортивні заходи.

У лекціях, на семінарських заняттях, політико-виховних годинах, зустрічах «За круглим столом», лекторіях глибоко і яскраво висвітлюються соціально-політичні та економічні зміни, що відбулися в країні за 60 років Радянської влади, переваги соціалістичного способу життя, розкривається зміст соціальних перетворень у західних областях України, зокрема на Тернопільщині.

Головна мета, якій нині у вузі підпорядковано всі види навчально-виховної діяльності, полягає не тільки в поданні змістовної, ідейно-насиченої інформації, що сприяє утвердженню комуністичних переконань, а й у безпосередній активізації громадсько-політичної роботи студента — майбутнього вчителя. Ми прагнемо домогтись, щоб кожний студент був не тільки слухачем, а, насамперед, організатором і активним учасником політико-виховних і культурно-масових заходів як інститутських, так і серед різних категорій населення, в першу чергу, серед учнівської молоді. Крім традиційних форм і методів виховної роботи, застосовуємо і нові, які, на нашу думку, виявились досить ефективними. Одна з них — запровадження системи закріплення всіх студентів, починаючи з першого курсу, за школами, класами, ЖЕКами, дитячими кімнатами міліції для проведення різних видів роботи з учнями в позаурочний час (у групах продовженого дня, предметних гуртках, спортивних секціях, за місцем проживання), а також для роботи серед батьків. Студенти проводять політичні інформації, екскурсії на виробництво, виготовляють унаочнення, допомагають в оформленні класів, підготовці до знаменних дат, керують гуртками художньої самодіяльності, спортивними секціями, працюють з учнями, схильними до правопорушень.

Чимало уваги студенти приділяють відстаючим учням, розвиваючи у них пізнавальні інтереси. Діяльність студента у підшефному класі перебуває під постійним контролем деканату, партбюро та комітету комсомолу. Звіти академгруп про шефську роботу систематично заслуховуються і аналізуються на різних рівнях включно до ради інституту.

Під час педагогічної практики студентів IV—V курсів розпочата ними робота на молодших курсах продовжується в новій якості — вони працюють у ролі помічника класного керівника і вчителя. Така система зв'язку студента з школою виявилась надзвичайно ефективним засобом виховання. Це одразу помітили викладачі кафедр педагогіки і суспільних дисциплін. В результаті значно зріс інтерес студентів до дисциплін цих кафедр поліпшились академічні заняття, консультації, робота в читальному залі.

Вивченню зв'язків студентів з школами, а також пошукам шляхів і методів піднесення їх ефективності в справі підготовки майбутнього вчителя були присвячені студентські методичні конференції на фізико-математичному і природничому факультетах, в яких взяли участь і вчителі міста. Учасниками конференцій були вироблені рекомендації щодо форм і методів спільного проведення інститутом і школами політико-виховних і культурно-масових заходів. На виконання їх у базових школах міста розпочато читання циклу лекцій «Радянська освіта і наука за 60 років», «Великий Жовтень крокує по планеті», проводиться підготовка до фестивалю учнівської художньої самодіяльності, розгорнуто спортивно-масову роботу. Ширше залучаються студенти педінституту і до профорієнтаційної роботи в базових і підшефних школах та на факультеті майбутнього вчителя, організованому для учнів старших класів, які мають нахил до педагогічної професії. Зокрема, на цьому факультеті студенти IV—V курсів проводять з учнями бесіди про працю вчителя, видатних педагогів, перевіряють контрольні завдання, пишуть рецензії на учнівські реферати тощо. Така робота ефективно сприяє розвитку ініціативності студентів, зміцнює в них любов до професії педагога.

В нашому інституті народилася ще одна форма політико-виховної роботи, спрямована на піднесення суспільної активності майбутнього вчителя. Суть її полягає в організації і проведенні ректоратом, партійним бюро інституту спільно з районними комітетами партії науково-практичних конференцій по пропаганді постанови ЦК КПРС «Про 60-у річницю Великої Жовтневої соціалістичної революції» і соціалістичного способу життя. Такі конференції проведені в колгоспах Тернопільського, Заліщицького, Шумського, Збараського, Тереховлянського і Чортківського районів. На них виступили ветерани партії, трудівники сіл, Герої Соціалістичної Праці, заслужені вчителі республіки, викладачі і студенти нашого інституту, працівники райкомів партії та райвиконкомів. Науково-практичним конференціям передували виїзди студентів у колгоспи, де вони знайомились з колгоспниками, вивчали економіку господарств, а також те, як соціалістичні перетворення в західних областях України позначились на зростанні добробуту трудівників села. Студенти допомагали правлінням колгоспів організувати конференції. Така попередня робота виявилась дуже ефективною. Наприклад, цікаво пройшла конференція на тему «Ідеї В. І. Леніна втілюємо в життя» у колгоспі ім. XXV з'їзду КПРС села Н. Вікнини Збараського району. Партійні працівники, викладачі інституту, трудівники колгоспних полів, учителі і студенти вузу говорили про великі перетворення в соціальному, економічному і культурному житті району і колгоспу, про наш радянський спосіб життя, красу хліборобської праці. В цьому селі відбулась також хвилююча зустріч поколінь, в долях яких яскраво проявилися різні грані радянського способу життя, народженого Великим Жовтнем. Під час цієї зустрічі колгоспники одержали нову наукову і суспільно-політичну інформацію, а студенти ще більше прийняли повагою до почесної і благородної праці хлібороба, набули певних навичок щодо організації виховної та культурно-масової роботи серед населення. Ми вважаємо, що така форма ідеологічної роботи надзвичайно корисна. Районні комітети партії використовують можливість педагогічних колективів для розгортання і поживлення усної агітації серед населення. Водночас наш інститут спрямовує всю навчально-виховну роботу на формування майбутнього вчителя, який був би здатним запалювати розум і серця підрастаючого покоління незгасимим жовтневим вогнем революційного оновлення світу.

Зрозуміло, це лише початок тієї великої роботи, яку належить виконати нашому інституту по пропаганді соціалістичного способу життя. Вона пов'язана з пошуками нових форм і ефективних засобів впли-

бу на формування комуністичних переконань трудящих і студентської молоді. В цьому відношенні ми широко використовуємо матеріал Все-союзної науково-практичної конференції «Соціалістичний спосіб життя і питання ідеологічної роботи», яка відбулась у травні цього року в м. Києві, доповідь на ній члена Політбюро ЦК КПРС, першого секретаря ЦК Компартії України товариша В. В. Щербицького «XXV з'їзд КПРС про вдосконалення соціалістичного способу життя і формування нової людини».

Велике значення в ідейно-виховній роботі мають цикли політико-виховних годин в академгрупах на тему «Кроки зростання Країни Рад». На цих годинах студенти вчаться проводити відповідні виховні заходи в школах, набувають навичок підготовки рефератів, використан-ня наочної агітації, технічних засобів навчання. Набуті знання і на-вички вони успішно застосовують під час педагогічної практики.

60-річчю Великого Жовтня ми присвятили і таку форму ідейно-виховної роботи, як «Тижні братніх соціалістичних республік». В ака-демгрупах студенти організують бесіди про історію утворення союз-ної республіки, розквіт її економіки, культури, науки і освіти за роки Радянської влади. Члени клубу інтернаціональної дружби виступають з доповідями про дружбу і співробітництво трудящих братніх республік, творчі взаємозв'язки між колективами навчальних закладів. Тижням республік присвячуються виступи курсових і факультетських самодіяль-них колективів.

На честь 60-річчя Великого Жовтня в нашому інституті організо-вуються походи, легкоатлетичні пробіги по місцях революційної, бойо-вої і трудової слави області, зустрічі з ветеранами Великої Вітчизня-ної війни, учасниками партизанського руху. Зокрема, один з таких пробігів проведений по 120-кілометровому маршруту (села Підгайці — Катеринівка — Загайці — Шумбар — Кордишів — Бриків Шумського району), 40 кілометрів якого проходять місцями легендарного рейду партизанського загону С. А. Ковпака.

Підготовчу роботу до легкоатлетичного пробігу проводили самі студенти. Вони вивчали схему маршруту, побували в основних пунктах пробігу, розшукали учасників Великої Вітчизняної війни, запросили їх взяти участь у мітингу на честь цієї події, самі виступили з бесідами серед учнів старших класів, підготували умови проведення спортивно-показових виступів, змагань по здачі нормативів комплексу ГПО; до участі в пробігу студенти залучили працівників шкіл району, юних спортсменів, провели певну профорієнтаційну роботу серед учнів стар-ших класів. Під час старту і фінішу естафети, а також у кожному з сіл, біля пам'ятників загиблим воїнам організувались мітинги, по-кладання вінків; проводились спортивні змагання, тематичні вечори, присвячені 60-річчю Великого Жовтня. Студенти побували в гостях у тваринників, механізаторів. Надзвичайно зворушливо пройшла їх зу-стріч з Марією Йосипівною Шишковською — матір'ю піонера Васи Шишковського, який загинув від рук українських буржуазних націо-налістів.

На фіналі пробігу у с. Підгайці була проведена науково-практична конференція за участю колгоспників, сільської інтелігенції і учнів стар-ших класів.

Поглибленню інтернаціонального і патріотичного виховання сту-дентів сприяла зустріч з угорською молоддю, яка працює на будівниц-тві газопроводу «Оренбург—Західний кордон СРСР». Наші студенти взяли участь у суботнику на спорудженні газопроводу, а також дали концерт художньої самодіяльності. Вихованню в майбутніх учителів почуття радянського патріотизму ефективно сприяють традиційні зус-ті колективів педвузів Луцька, Ровно, Тернополя і Бреста в цуман-

ських лісах на місцях партизанської слави, участь у міжнародному фестивалі «Брестська весна».

У нас встановлюються міцні зв'язки з викладачами і студентами Тернопільського і Брестського педінститутів. 23—24 квітня цього року в Бресті ми проводили спільну зустріч. У її програмі були наукові доповіді і повідомлення викладачів та студентів, обмін досвідом комсомольської роботи, спортивні змагання, виступи художньої самодіяльності.

У відповідь на звернення професорсько-викладацького і студентського колективів Московського і Ленінградського педінститутів колектив Тернопільського педагогічного інституту викликав на соціалістичне змагання Пензенський педінститут. Трудящі Тернопільщини вже багато років змагаються з трудящими Пензенської області.

Уся ця робота залишає глибокий слід у пам'яті, сприяє не тільки вихованню комуністичних переконань майбутніх учителів, збагачує навичками і досвідом організації політико-виховної роботи, але й розвиває їх суспільну активність. Попереду у нас наполеглива робота, пошуки шляхів дальшого удосконалення організаційних заходів, нових форм і засобів активізації всієї системи діяльності інституту у рік 60-річного ювілею Великого Жовтня.
